

УДК 005.93:005.591.6

DOI <https://doi.org/10.26661/2414-0287-2019-1-41-07>**СИСТЕМНИЙ ХАРАКТЕР ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА****Череп О.Г., д.е.н., професор***Запорізький національний університет**Україна, 69000, м. Запоріжжя, вул.Жуковського, 66*

cherep2508@gmail.com

Ключові слова:

механізм, інновації, інноваційний розвиток, процес, система, потенціал, мотивація, стратегія, управління, складові.

Досліджено сутність понять «інновація», «інноваційна діяльність», «інноваційний розвиток». Установлено, що більшість тлумачень пов'язує інноваційний розвиток із певним процесом, розглядаючи його як певну впорядковану послідовність взаємопов'язаних дій з розробки та впровадження інновацій та оновлення виробничо-технічної бази (або всього підприємства), що виконуються задля отримання необхідного економічного або фінансового результату. Доведено, що згідно з фазовим підходом інноваційний розвиток являє собою сукупність етапів інноваційного розвитку (від концентрації ресурсів до розподілу доходу від інноваційної діяльності). Визначено, якщо за мету ставиться отримання економічного або фінансового ефекту, то інноваційний розвиток пропонують розглядати як спосіб досягнення результату завдяки розробці або впровадженню новаций; якщо за мету поставлено розробку системи управління, то інноваційний розвиток розглядається як здатність підприємства розвиватися. Тому запропоновано авторське визначення сутності поняття інноваційний розвиток підприємств. Запропоновано системний підхід до формування механізму інноваційного розвитку підприємства та охарактеризовано його складові.

**IN-SYSTEM NATURE OF THE ENTERPRISE'S INNOVATION DEVELOPMENT FRAMEWORK'S
FORMATION****Cherep O.G., Doctor in Economics, professor,***Zaporizhzhya National University**Ukraine, 69600, Zaporizhzhya, Zhukovsky str., 66***Key words:**

framework, innovations, innovation development, process, system, capacity, motivation, strategy, management, components.

The meaning of the “innovation”, «innovation activity”, “innovation development” categories has been studied. It has been proved that most definitions associate innovation development with a certain process, considering it as a kind of array of interrelated actions aimed at the development and implementation of innovations and plant and machinery (or the whole enterprise) updating, performed to obtain necessary economic or financial result. It has been proved that according to the phase approach innovation development represents a set of innovation development stages (from concentration of resources to distribution of innovation activity income). It has been determined that if the aim is to obtain economic or financial effect, then innovation development is regarded as a way of achieving the result through the development or introduction of innovations; if the aim is to develop management system, then innovation development is considered to be the ability of the enterprise to develop. Therefore, the author's definition of the essence of the enterprises' innovation development concept has been proposed. The in-system approach to the formation of the enterprise's innovation development framework and its components has been suggested.

Постановка проблеми

Науково-технічна революція, яка розгорнулася у ХХ ст., привернула увагу економістів до нових явищ, що з'явилися в процесі технологічної зміни виробництва. Одним із таких явищ стала інновація. Розглядаючи категорію інновація, ми стикаємося з таким казусом: латинське слово «novatio» (інновації, оновлення, поліпшення) є основою англійського

слова «innovation» (нововведення, ідея, новий продукт) в перекладі на українську мову має три значення: інновація, нововведення, новація.

Згідно із Законом України «Про інноваційну діяльність» інновація – це результат інноваційної діяльності – новостворені (застосовані) і (або) удосконалені конкурентоспроможні технології,

продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [1].

Термін «інновація» використовують у контексті нововведення, ідеї, новітнього продукту в галузі техніки, технології, організації праці, управління, а також в інших сферах наукової та соціальної діяльності. Інновація заснована на використанні досягнень науки і передового досвіду, є кінцевим результатом інноваційної діяльності.

Протягом останніх десятиріч особливої актуальності набувають питання інноваційного розвитку. У термінологічному обороті українських учених і практиків наявні такі терміни, як «інноваційний розвиток», «інноваційний тип розвитку», «інноваційна модель розвитку», «інноваційний шлях розвитку» тощо. За своїм значенням вони є близькими, але не ідентичними. Якщо на Заході ці терміни з'явилися і вживалися вже давно – на початку ХХ ст., то у вітчизняній практиці господарювання вони почали активно використовуватися зі здобуттям Україною незалежності та переходом її економіки на ринкові засади [2].

У нашій країні на державному рівні з 2002 року надається велике значення проблемам інноваційного розвитку, про що свідчать понад 200 законодавчо-правових документів. Загалом, нормативно-правова база, яка регулює інноваційну діяльність в Україні, містить нормативні акти, що складаються з трьох рівнів:

- законодавчі (акти вищої сили: конституційні закони, кодекси, укази Президента);
- підзаконні (урядові постанови, що включають і відомчі акти);
- локальні (акти індивідуального характеру, різноманітні цивільно-правові договори та адміністративні акти учасників інноваційної діяльності).

Варто зазначити, що на практиці вагомою перепорою для впровадження інновацій є саме правова база, адже деякі законодавчі акти не відповідають наявній економічній ситуації в країні та суперечать один одному [3, с.50].

Формулювання цілей статті

Метою статті є внесення пропозицій щодо системного підходу до формування механізму інноваційного розвитку підприємства та надано характеристики його складових.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Прогресивний розвиток держави та ефективний інноваційний розвиток підприємств досліджували вітчизняні вчені, а саме Х. П. Данилків [4], В. П. Льчук [2], О. Ю. Доценко [13, 16], С. М. Ілляшенко [8], Д. Ю. Крамської [6], Х. В. Огненна [15], М. В. Одреховський [11], [12], А. Д. Петрашевська [7], Ю. І. Паршин Т.М. Пілявоз [5], О. В. Прокопенко [9], Г. Т. П'ятницька [10], В. А. Романішен [12], С. С. Савіна [14], І. П. Сидорчук [3], А. В. Толстова [15], С. М. Шкарлет [2], Ю. С. Шипуліна [8], В. П. Яцишин [11].

У працях відомих науковців розкривалися питання щодо формування організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку промислових підприємств. Досліджено проблеми інноваційного розвитку промислових підприємств, а також питання організаційно-економічного забезпечення системи управління інноваційним розвитком машинобудівних підприємств. Розкрито також фінансово-кредитні інструменти інноваційного розвитку малого підприємництва в Україні та проблемні питання формування стратегій інноваційного розвитку підприємств. У наукових дослідженнях науковців доведено, що саме інноваційний шлях розвитку, що орієнтується на довгострокову перспективу, відповідає реаліям «нової економіки». Для вітчизняних підприємств забезпечення інноваційного розвитку є, по суті, єдиною передумовою їх конкурентоспроможності, виживання та виходу на світові ринки.

Але невирішеними залишаються питання щодо використання системного характеру формування механізму інноваційного розвитку підприємств в умовах

Виклад основного матеріалу дослідження

Законом України «Про інноваційну діяльність» встановлено, що «інноваційний розвиток охоплює як виробничу сферу, так і інфраструктуру комплексу, тобто всю сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що виробляють продукцію та надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності в галузі (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо)» [1], але роз'яснення щодо суті інноваційного розвитку не надається.

У навчальних, наукових та інших джерелах пропонується значна кількість трактувань поняття «інноваційний розвиток підприємства», що зумовлено різноманітними цілями, які ставлять перед собою фахівці під час вивчення або дослідження цієї категорії (рис. 1).

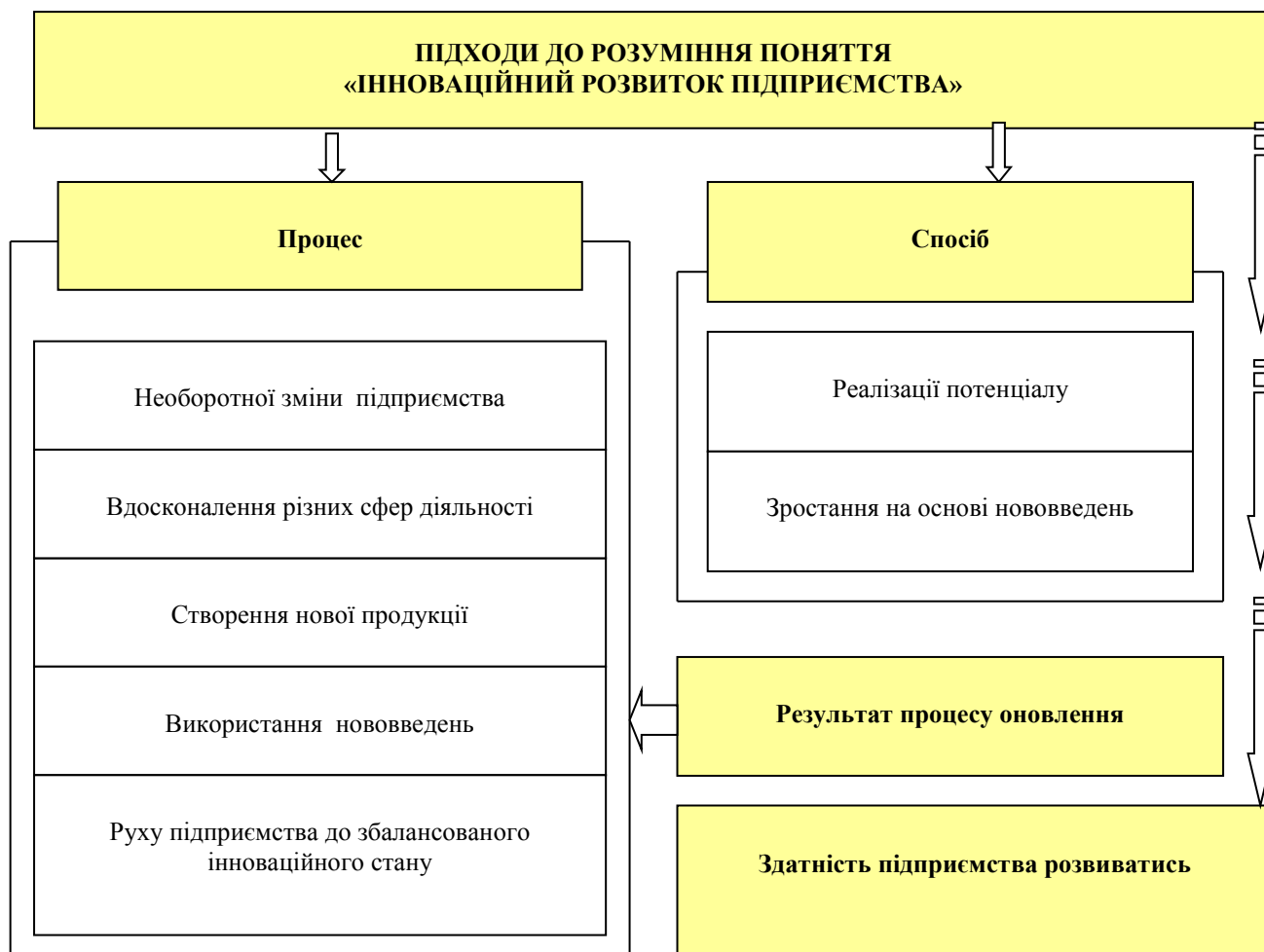

Рис. 1. Підходи до поняття «інноваційний розвиток підприємства»*

* Джерело: побудовано за матеріалами [4, 5].

До ключових понять «інноваційний розвиток підприємства» відносяться (рис. 2):

Інноваційний розвиток означає створення, упровадження і комерціалізацію інновацій, які забезпечать якісні зміни об'єкта керування, соціальний, економічний, екологічний ефекти, стійке зростання прибутковості, інвестиційної привабливості підприємства в довгостроковій перспективі.

Багатогранність поглядів на трактування поняття «інноваційний розвиток підприємства» зумовлює й існування різних точок зору щодо підходів визначення його складових.

Складові інноваційного розвитку підприємства: фазовий підхід. До фаз інноваційного розвитку належать: фундаментальні дослідження, прикладні, технічні розробки, розробки для нових систем організації виробництва та управління, підготовка до дослідно-експериментального виробництва, виробництво та збут.

Оскільки в основу інноваційного розвитку підприємства покладено інновацію, то до основних складових інноваційного розвитку згідно з фазовим підходом відносять:

а) інноваційний процес – від генерування ідей до дифузії інновацій;

б) потенціал інноваційного розвитку, що складається з трьох потенціалів-підсистем: інноваційної, виробничо-збутової та ринкової;

в) інноваційну діяльність – постановку цілей впровадження інновацій, налагодження інноваційного процесу, координацію – та контроль ходу інноваційного процесу;

г) інтелектуальний капітал,

д) механізм мотивації інноваційного розвитку тощо;

- функціональний підхід. Інноваційний розвиток розглядається як сукупність функціональних сфер впливу на процес інноваційного розвитку (виробництво, фінанси, кадри, маркетинг, менеджмент тощо) [12];

- оціночний підхід. Інноваційний розвиток визначається як прояв результатів функціонального підходу. Якщо розглядати інноваційний розвиток під кутом сукупності певних економічних показників, то складові можна об'єднати в кілька груп, як це показано на рис. 2.

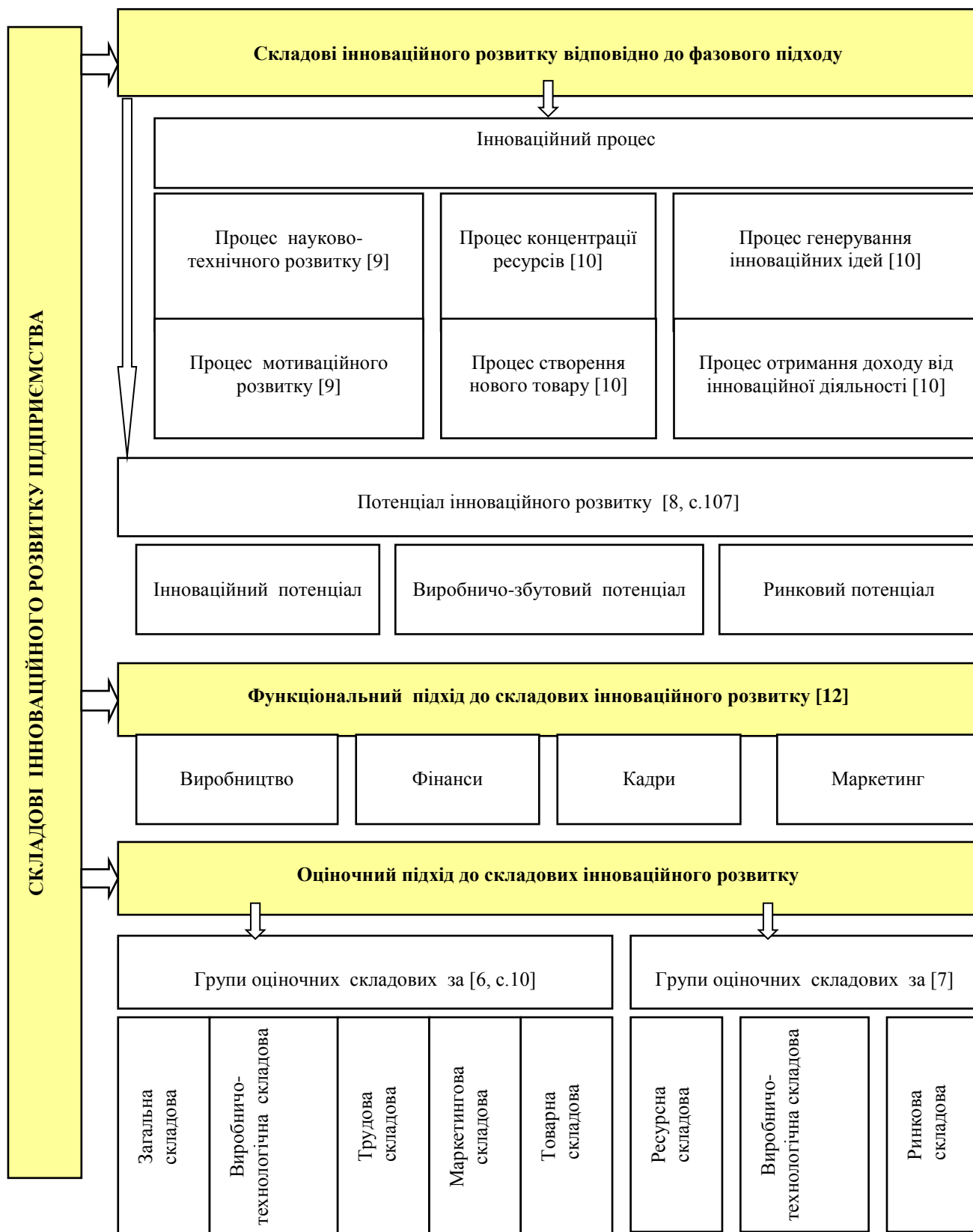

Рис. 2. Складові інноваційного розвитку підприємства*

* Джерело: побудовано за матеріалами [6-12]

Механізм інноваційного розвитку – це сукупність (комплекс) взаємопов’язаних елементів, що дають змогу регулювати і стимулювати проведення послідовності впорядкованих і незворотних змін у межах підприємства шляхом здійснення

цілеспрямованих перетворень інноваційного характеру в різних сферах його діяльності [13, с. 31-40].

Формування механізму ІРП передбачає комплексне впровадження актуальних досягнень науки й техніки (інновацій) у виробничу та управлінську діяльність

та має базуватись на таких концептуальних положеннях:

– ресурсне забезпечення: достатня наявність матеріальних, трудових, технічних, прикладних та інфраструктурних можливостей підприємства для впровадження інновацій і реалізації системних перетворень;

– ефективність: динамічне скорочення непродуктивних витрат, збільшення доходу від реалізації продукції, виготовленої за новими технологіями, розширення виробництва й посилення конкурентних позицій підприємства на ринку;

– збалансованість: наявність збалансованої системи кількісної та якісної оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства, оцінки ефективності впровадження інновацій, системних перетворень;

– керованість: відповідність фактичного стану інноваційного процесу проектному, запланованому, після реалізації процесів зміни системи управління;

– узгодженість: синхронізація за часом, термінами і ресурсам впровадження інноваційних процесів і технологій з необхідними організаційними перетвореннями [14].

У літературі наводяться різні трактування поняття «механізм інноваційного розвитку підприємства». Залежно від підходу їх умовно можна об'єднати в три групи (рис. 3).

Результатом застосування цього механізму є досягнення такого рівня інноваційного розвитку, який дасть підприємству змогу найкраще здійснювати свою діяльність у зовнішньому середовищі порівняно з конкурентами.

Згідно з першим підходом механізм ІРП складається з організаційного, економічного (або організаційно-економічного), фінансового та мотиваційного механізмів. Зазначаємо, що поділ на складові (окремі механізми) дещо умовний:

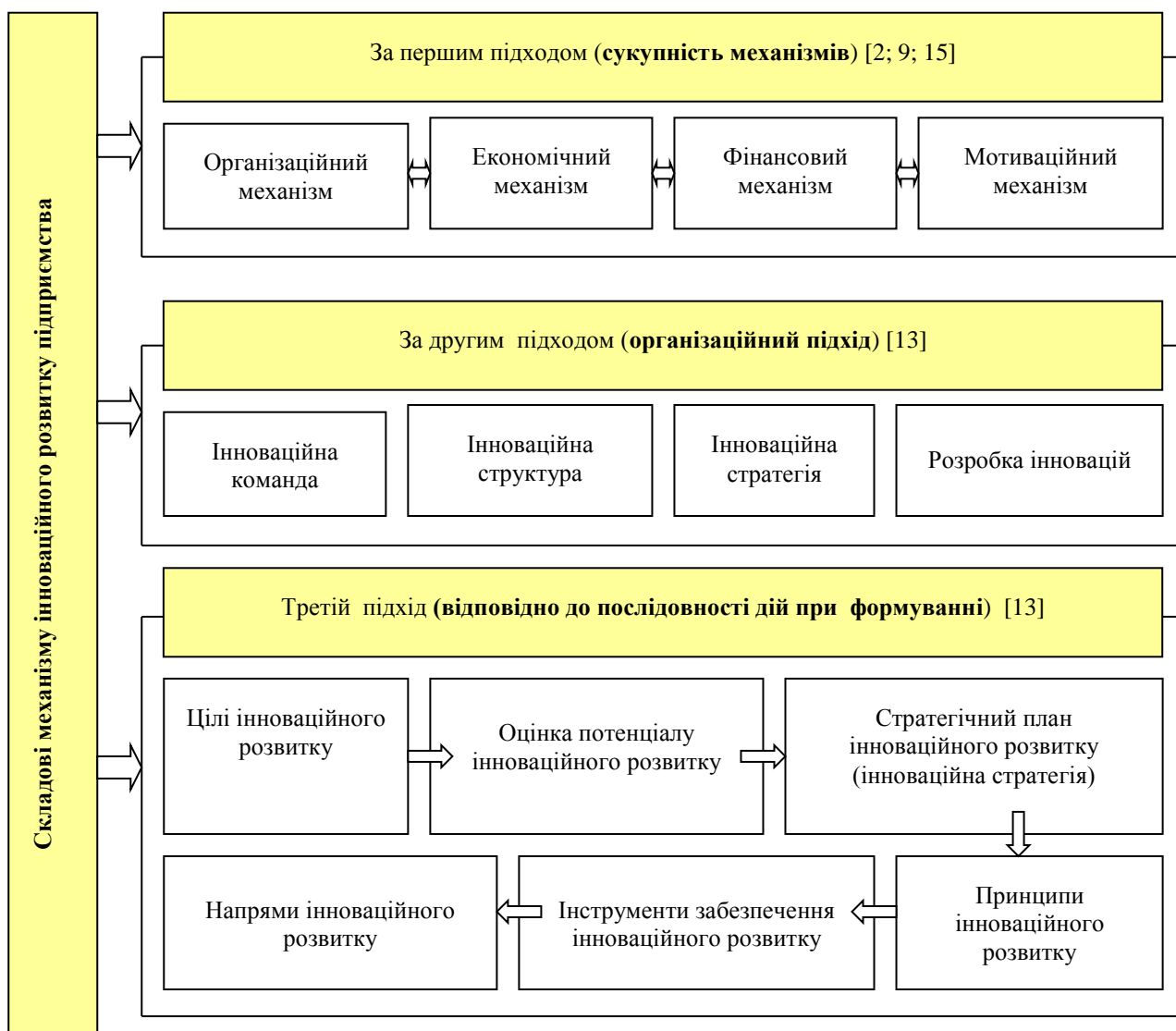

Рис. 3. Складові механізму ІРП*

* Джерело: побудовано за матеріалами [2; 9; 13].

- організаційний механізм. Дієвий механізм ІРП починається з ефективних організаційних кроків, які є основою організаційного механізму. Насамперед, це стосується створення й підтримки умов для інноваційного розвитку шляхом: а) сприяння впровадженню інноваційних технологій і випуску інноваційних продуктів на підприємстві; б) формування трансферу технологій; в) забезпечення економічної безпеки підприємства; г) організація й проведення семінарів і конференцій по інноваційних і науково-технічних питаннях; д) проведення моніторингу інноваційної діяльності тощо. Організаційний механізм повинен забезпечувати появу інновацій;

- економічний механізм відповідає за стратегічне управління інноваційним розвитком та пов'язаний із розробкою цілей, програм, проектів з урахуванням поточного соціально-економічного стану підприємства, державної політики розвитку інновацій, інноваційного та виробничого потенціалу підприємства, зовнішніх і внутрішніх факторів та потреб в інноваціях. Економічний механізм повинен забезпечити процес комерціалізації інновацій і їхній подальший розвиток [13].

Інколи організаційний та економічний механізми розглядаються як єдиний організаційно-економічний механізм. Організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку підприємства – це сукупність (комплекс) взаємопов'язаних послідовних елементів і зв'язків, яка утворює систему стратегічного управління за функціональними напрямками інноваційного розвитку підприємства з метою підтримки такого рівня інноваційного розвитку, який забезпечуватиме покращення його якісного стану за рахунок оптимального використання його внутрішніх можливостей у мінливих умовах впливу факторів зовнішнього середовища [2, с.58].

- фінансовий механізм покликаний створити умови для фінансування інноваційної діяльності. Визначальне місце в структурі фінансового механізму інноваційного розвитку підприємства займає його фінансування, яке характеризується досить широким спектром джерел фінансових ресурсів. Підприємство повинно мати чіткі принципи їх акумулювання, способи контролю за цільовим використанням фінансових ресурсів та використовувати методичні підходи щодо оцінки їх ефективності. Фінансовий механізм інноваційного розвитку підприємства – це сукупність різноманітних форм, методів, видів та елементів фінансових відносин підприємства, які спрямовані на інноваційний розвиток підприємства з метою підвищення його соціально-економічного рівня та конкурентоспроможності [15].

Процес інноваційного розвитку, що базується на кожному новому витку досягнутого рівня науково-технічного прогресу та створеного рівня мотивації інноваційної діяльності, у сучасних умовах вітчизняної економіки потребує формування спонукальних факторів інноваційного розвитку.

Усі види механізму інноваційного розвитку взаємозалежні між собою й дозволяють забезпечити ефективний інноваційний процес.

Розглянемо другий підхід, згідно з яким основними елементами процесу організації інноваційної діяльності є формування інноваційної команди, створення інноваційної структури й розробка інноваційної стратегії.

Формування інноваційної команди полягає в підборі персоналу, що володіє необхідними знаннями, кваліфікацією і здатне здійснювати інноваційну діяльність. Окрім того, необхідна наявність на підприємстві інноваційних менеджерів, які мають досвід управління в цій сфері.

Створення інноваційної структури передбачає формування організаційних підрозділів, що займаються інноваційною діяльністю. Таке формування може проходити в різних формах, основними з яких є створення, поглинання, ринкова інноваційна інтеграція, виділення.

Інноваційна стратегія являє собою детальний усебічний план досягнення поставлених цілей інноваційної діяльності, спрямований на зміцнення життєздатності підприємства щодо його конкурентів. Розробка стратегії дає змогу домогтися успіху в інноваційній діяльності. Підприємство може опинитися в кризі, якщо не зуміє передбачити обставини, що змінюються, і вчасно відреагувати на них.

Наступна складова частина інноваційного механізму – розробка і впровадження інновацій. До цієї групи можна включити пошук інноваційних рішень, розробку і впровадження інновацій.

Пошук спрямований на генерацію нових ідей, технічних рішень, створення новацій. Упровадження пов'язане з практичною реалізацією інновації та передбачає комплекс заходів і певні організаційні структури, що дають змогу довести отриману новацію до свого споживача [13].

Згідно з третім підходом формування механізму ІРП (етапи формування якого в межах вивчення його складових можна віднести до елементів) починається з визначення головної мети діяльності та постановки цілей інноваційного розвитку.

Наступним елементом виступає оцінка потенціалу інноваційного розвитку, яка полягає в розробці заходів із підвищення рівня інноваційного потенціалу підприємства та порівнянні елементів потенціалу з планованими інноваціями.

Формування плану стратегічного розвитку передбачає розробку переліку основних інноваційних заходів, визначення виконавців інноваційних заходів, необхідного обсягу ресурсів для інноваційних заходів, формування переліку альтернативних інноваційних заходів, оцінку ймовірності їх ефективної реалізації, визначення необхідних ресурсів для альтернативних інноваційних заходів та оцінку альтернативності стратегічного плану інноваційного розвитку.

Висновки

Незважаючи на те, що в Україні створена важлива для здійснення і розвитку інноваційної діяльності законодавча база, за кількістю і якістю нормативно-правових актів вона поступається подібним системам у розвинених країнах світу.

Базовою основою інноваційного розвитку країни, галузі або регіону є інноваційний розвиток підприємств та організацій.

За наявності в Україні цілого ряду законів, концепцій, програм та інших законодавчо-правових документів щодо інноваційного розвитку, жоден з них не містить чіткого трактування категорії «інноваційний розвиток підприємства» (ІРП).

Тому ми пропонуємо авторське визначення сутності поняття інноваційний розвиток підприємств як процес створення, упровадження і комерціалізацію інновацій, які забезпечать якісні зміни об'єкта керування, соціальний, економічний, екологічний ефекти, стійке зростання прибутковості, інвестиційної привабливості підприємства в довгостроковій перспективі.

Для забезпечення інноваційного розвитку підприємств важливим є створення його механізму, тому нами запропоновано складові механізму інноваційного розвитку.

Література

1. Про інноваційну діяльність: Закон від 04.07.2002 № 40-IV// База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15> (дата звернення 10.01.2018) .
2. Шкарлет С. М., Ільчук В. П. Інноваційний розвиток підприємства: навч. посіб. Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2015. 308с. URL: http://pidruchniki.com/85836/ekonomika/innovatsiyui_ rozvitok_ pidpriyemstva (остання дата звернення 20.08.2018р.).
3. Сидорчук І.П. Організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку промислових підприємств: дис.... канд. екон. наук : 08.00.04. Хмельницький, 2016. 263 с.
4. Данилків Х.П. Фінансово-кредитні інструменти інноваційного розвитку малого підприємництва в Україні : дис... канд. екон. наук: 08.00.08. Львів , 2014. 217с.
5. Пілявоз Т.М. Організаційно-економічне забезпечення системи управління інноваційним розвитком машинобудівних підприємств: дис... канд. екон. наук : 08.00.04. Одеса, 2015. 204с.
6. Крамської Д.Ю. Формування стратегій інноваційного розвитку підприємства: автореф. дис...канд. екон. наук: 08.00.04. Харків, 2011. 23с.
7. Петрашевська А.Д. Теоретико-методологічні основи забезпечення інноваційної діяльності підприємств сфери допоміжного обслуговування: дис.... д-ра екон. наук: 08.00.04. Одеса, 2017, 450с.
8. Шипуліна Ю.С., Ілляшенко С.М. Розвиток теоретико-методологічних засад переходу підприємств на інноваційний шлях розвитку. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. Т. 1, № 4, С. 103-112.
9. Прокопенко О.В. Мотиваційний механізм інноваційного розвитку: складові та стан його ринкової структури. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 1. С. 167-175.
10. П'ятницька Г.Т. Інноваційний розвиток організацій: невід'ємні складові та чинники впливу. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. №3. С. 76-91.
11. Одреховський М.В., Яцишин В.П. Проблеми інноваційного розвитку України (на основі поглядів Івана Франка на поступ). *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2013. №3(18). С.75-80.
12. Паршин Ю. І., Романішен В. А. Комплексний підхід до аналізу й кількісної оцінки інноваційного розвитку. *Держава та регіони: журнал*. 2009. № 1. С. 148 – 151.
13. Доценко О. Ю. Механізм інноваційного розвитку регіону. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2012. № 3. С. 31-40.
14. Савіна С. С. Концепція механізму інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2015. №8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4766> (дата звернення 16.01.2018р)
15. Толстова А.В., Огненна Х.В. Теоретичні аспекти формування механізму інноваційного розвитку промислового підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2016. №21. С.106-110.

References

1. Pro innovatsiinu diialnist: Zakon vid 04.07.2002 № 40-IV// Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / VR Ukrainy. [About innovation activity: Law of 04.07.2002 № 40-IV // Database "Legislation of Ukraine" / The Verkhovna Rada of Ukraine]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15> [in Ukrainian].
2. Shkarlet, S. M. & Ilchuk, V. P. (2015). *Innovatsiyni rozvytok pidpriemstva: navch. posib. [Innovative development of the enterprise]*. Chernihiv: Chernih. nats. tekhnol. un-t. Retrieved from http://pidruchniki.com/85836/ekonomika/innovatsiyniy_rozvitok_pidpriemstva [in Ukrainian].
3. Sydoruk, I.P. (2016). Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizm innovatsiinoho rozvytku promyslovykh pidpriemstv [Organizational and economic mechanism of innovative development of industrial enterprises] *Candidate's thesis*. Khmelnytskyi. [in Ukrainian].
4. Danylkyv, Kh.P. (2014). Finansovo-kredytni instrumenty innovatsiinoho rozvytku maloho pidpriemnytstva v Ukraini [Financial and credit instruments for innovative development of small business in Ukraine]. *Candidate's thesis*. Lviv. [in Ukrainian].
5. Piliavoz, T.M. (2015). Orhanizatsiino-ekonomichne zabezpechennia systemy upravlinnia innovatsiynym rozvytkom mashynobudivnykh pidpriemstv [Organizational and economic support of the management system for innovative development of machine-building enterprises]. *Candidate's thesis*. Odesa. [in Ukrainian].
6. Kramskoi, D.Iu. (2011). Formuvannia stratehii innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva [Formation of strategies for enterprise innovation development]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv. [in Ukrainian].
7. Petrashevska, A.D. (2017). Teoretyko-metodolohichni osnovy zabezpechennia innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv sfery dopomizhnoho obsluhovuvannia [Theoretical and methodological bases for provision of innovative activity of enterprises in the field of support services]. *Doctor's thesis*. Odesa. [in Ukrainian].
8. Shypulina, Yu.S. & Illiashenko, S.M. (2011). Rozvytok teoretyko-metodolohichnykh zasad perekhodu pidpriemstv na innovatsiyni shliakh rozvytku [Development of theoretical and methodological principles of the transition of enterprises to the innovative way of development]. *Marketynh i menedzhment innovatsii – Marketing and menegement of Innovattions*, 4, 103-112 [in Ukrainian].
9. Prokopenko, O.V. (2011). Motyvatsiyni mekhanizm innovatsiinoho rozvytku: skladovi ta stan yoho rynkovoï struktury [Motivational mechanism of innovation development: components and state of its market structure] *Marketynh i menedzhment innovatsii – Marketing and menegement of Innovattions*, 1, 167-175 [in Ukrainian].
10. Piatnytska, H.T. (2013). Innovatsiyni rozvytok orhanizatsii: nevid'iemni skladovi ta chynnyky vplyvu [Innovative development of organizations: integral components and factors of influence]. *Marketynh i menedzhment innovatsii – Marketing and menegement of Innovattions*, 3, 76-91 [in Ukrainian].
11. Odrekhovskiy, M.V. & Yatsyshyn, V.P. (2013). Problemy innovatsiinoho rozvytku Ukrainy (na osnovi pohliadiv Ivana Franka na postup) [Problems of Ukraine's Innovation Development (based on Ivan Franko's views on progress)]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy Natsionalnogo banku Ukrainy – Bulletin of the University of Banking of the National Bank of Ukraine*, 3(18), 75-80 [in Ukrainian].
12. Parshyn, Yu.I. & Romanishen, V.A. (2009). Kompleksnyi pidkhid do analizu y kilkisnoi otsinky innovatsiinoho rozvytku [Comprehensive approach to the analysis and quantification of innovation development]. *Derzhava ta rehiony: zhurnal – State and Regions: Journal*, 1, 148-151 [in Ukrainian].
13. Dotsenko, O.Yu. (2012). Mekhanizm innovatsiinoho rozvytku rehionu [The mechanism of innovative development of the region]. *Ekonomichnyi visnyk Natsionalnogo hirnychoho universytetu – Economic Bulletin of the National Mining University*, 3, 31-40 [in Ukrainian].
14. Savina, S.S. (2015). Kontsepsiia mekhanizmu innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv lehkoi promyslovosti [Concept of the mechanism of innovative development of light industry enterprises]. *Elektronne naukove fakhove vydannia «Efektyvna ekonomika» – Electronic scientific special edition «Effective economy»*, 8. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4766> [in Ukrainian].
15. Tolstova, A.V. & Ohnenna, Kh.V. (2016). Teoretychni aspekty formuvannia mekhanizmu innovatsiinoho rozvytku promyslovoho pidpriemstva [Theoretical aspects of forming the mechanism of innovative development of an industrial enterprise]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu – Scientific Herald of the International Humanitarian University*, 21, 106-110 [in Ukrainian].